

ПРАКТИКУМ З СОЦІОЛОГІЇ

Навчальний посібник

2-ге видання, стереотипне

За редакцією доктора соціологічних наук,
професора В.М. Пічі

Видавництво ПП “Магнолія 2006”
Львів 2025

ББК 60.5a2
ПЗ6

Відтворення цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку.

Гриф надано Міністерством освіти і науки України

Рецензенти:

М.І. Пірен – доктор соціологічних наук, професор Академії державного управління при Президенті України

А.М. Маковецький – доктор соціологічних наук, професор Чернівецького Національного університету ім. Ю.Федьковича

П-36 Практикум з соціології: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / За редакцією В.М. Пічі. – 2-ге вид., стереот. – Львів: ПП “Магнолія 2006”, 2025. – 368 с.

ISBN 966-8340-30-2

Практикум включає термінологічний словник, структурні схеми і таблиці, план семінарського заняття, теми рефератів та контрольних робіт, завдання та вправи, тести, кросворди, а також набір фрагментів із оригінальних соціологічних творів зарубіжних та вітчизняних авторів до всіх тем сучасного курсу “Соціологія”.

Призначений для студентів усіх форм навчання та викладачів вищих навчальних закладів.

ББК 60.5a2

ISBN 966-8340-30-2

© В.М. Піча, А.Г. Хоронжий,
І.П. Магазинщикова та ін., 2025
© ПП “Магнолія 2006”, 2025

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

Передне слово	4
ТЕМА 1. Соціологія як наука, її предмет, методи і функції.....	6
ТЕМА 2. Історія розвитку соціології в країнах західної Європи, США та в Україні	33
ТЕМА 3. Суспільство як соціальна система	69
ТЕМА 4. Соціальна структура суспільства. Теорія соціальної стратифікації	92
ТЕМА 5. Особистість у системі соціальних зв'язків	113
ТЕМА 6. Соціологія економічного життя	132
ТЕМА 7. Соціологія культури	152
ТЕМА 8. Соціологія політики	165
ТЕМА 9. Соціологія молоді	180
ТЕМА 10. Соціологія сім'ї	204
ТЕМА 11. Соціологія релігії	221
ТЕМА 12. Гендерна соціологія	243
ТЕМА 13. Соціологія медицини	264
ТЕМА 14. Соціологія праці	281
ТЕМА 15. Соціологія управління	303
ТЕМА 16. Соціологія конфлікту	320
ТЕМА 17. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації	348

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Нормативна дисципліна “Соціологія” передбачає формування у майбутніх спеціалістів системи знань про соціальну систему суспільства, розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ і процесів, соціальної діяльності та поведінки.

Ці завдання, в основному, вирішуються в процесі засвоєння лекційного курсу і опрацювання питань, що виносяться на семінарські заняття. Але неабияка роль у їх вирішенні належить самостійній роботі студентів над кожною темою за певним сценарієм. Таким сценарієм і є пропонований “Практикум з соціології”. Він має допомогти студентам, всім, хто вивчає соціологію (або цікавиться соціологічною проблематикою) закріпити набуті у цій галузі знання та навички. З цією метою на початку кожної теми акцентується увага читача, що він повинен знати і вміти після вивчення лекційного матеріалу, викладеного в підручнику “Соціологія” (за ред. В. М. Пічі. – Львів, “Магнолія плюс”, 2004). Зокрема, вказуються ключові поняття і терміни, які є обов’язковими для засвоєння і оперування. З цією метою подається короткий тлумачний термінологічний словник, визначення основних понять.

Важливими елементами “Практикума” є структурно-логічні схеми і таблиці, що супроводжують кожную тему і дають можливість наочно, зорозуміти зміст і суть основних теоретичних питань теми.

Для того, щоби поглибити соціологічні знання та прилучити користувачів “Практикуму” до оригінальних соціологічних положень, тверджень та аргументів, краще ознайомити їх із сучасними досягненнями соціології, в кожную тему включені додаткові підрозділи з назвою “Опрацювання фрагментів текстів зарубіжних та вітчизняних соціологів”. Ці підрозділи надають можливість користувачам “Практикуму” увійти в діалог з автентичною соціологічною думкою, відчувати особливу тональність соціологічних текстів різних авторів, сприйняти специфічність соціологічного мислення та форми висловлювання думки. При цьому до всіх наведених фрагментів та уривків соціологічних текстів подані конкретні питання та завдання, спрямовані на їх поглиблене осмислення, вивчення та пробудження інтересу до особистої їх інтерпретації. Тобто вони мають на меті ініціювати у студентів власні міркування, збудити роздуми, бажання самостійно продовжити серйозну соціологічну освіту.

Крім зазначених розділів, кожна тема “Практикуму” містить план семінарського заняття, теми рефератів, доповідей і контрольних робіт, завдання та вправи, тести, додаткову літературу з теми. В більшості тем “Практикума” пропонується розгадати кросворди, які є своєрідною формою самостійного контролю за засвоєнням теоретичного і практичного матеріалу.

Видання розраховане на студентів вищих навчальних закладів. Він буде також корисний для фахівців з соціальної роботи, організаторів соціологічних досліджень, всіх, хто цікавиться проблемами соціологічної науки.

Вважаємо, що посібник стане в нагоді й викладачам соціології в розробці структури і методики викладу учбового матеріалу.

При підготовці практикума використані праці вітчизняних і зарубіжних соціологів, враховані методичні матеріали, які віддзеркалюють різні напрями і орієнтації.

“Практикум з соціології” розроблений колективом викладачів соціології провідних вищих навчальних закладів Львова. Його авторами, зокрема, є:

В.М. Пича (керівник авторського колективу), доктор соціологічних наук, професор – теми 1, 2, 7, 10, 11;

А.Г. Хоронжій (заст. керівника авторського колективу), доктор економічних наук, професор – тема 6, 15;

В.Є. Савка, кандидат соціологічних наук, доцент - тема 4;

І.П. Магазишнікова, кандидат економічних наук, доцент - тема 5;

Ю.Ф. Пачковський, кандидат психологічних наук, доцент - тема 14;

Н.В. Коваліско, кандидат соціологічних наук, доцент - тема 17;

Н.М. Хома, кандидат політичних наук, доцент - тема 8;

Г.І. Щерба, кандидат філософських наук, доцент - тема 9;

В.П. Савельєв, кандидат філософських наук, доцент - тема 11 (у співавторстві);

Н.В. Мельникова, кандидат філософських наук, доцент - тема 16;

Л.Д. Климанська, кандидат філософських наук, доцент - тема 3;

А.О. Бзовецька, аспірант - тема 13;

О.М. Лободинська, асистент - тема 12.

Висловлюємо щире подяку рецензентам, а також колегам, чиї конструктивні зауваження сприяли вдосконаленню змісту навчального посібника. Критичні зауваження, рекомендації будуть з вдячністю сприйняті авторами.

Адреса видавництва: а/с 2623, м. Львів - 60, 79060, Україна, тел./факс: 63-71-61.

Автори та видавці

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Володимир Маркович Піча (*керівник авторського колективу*)

Андрій Гнатович Хоронжий

Ірина Петрівна Магазинщикова

Наталія Вікторівна Мельникова

Віктор Євгенович Савка

Юрій Франкович Пачковський

Наталія Володимирівна Коваліско

Наталія Михайлівна Хома

Галина Іванівна Щерба

Віктор Петрович Савельєв

Лариса Дмитрівна Климанська

Анна Осипівна Бзовецька

Оксана Мирославівна Лободинська

ПРАКТИКУМ З СОЦІОЛОГІЇ

Навчальний посібник

Відповідальний за випуск В.М. Піча

Формат 60×84/16. Папір офсет.

Гарнітура Times New Roman. Умовн. друк. арк. 21,39.

ПП “Магнолія 2006”

м. Львів, 79053, Україна, Перфецького 11 А, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

<https://magnolia.lviv>.

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до Державного реєстру у видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції:

серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року, видане Державним телебачення та радіомовлення України

Надруковано в поліграфічному центрі

ПП “Магнолія 2006”